

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO
ROZWOJU WSI,
ROLNICTWA
I RYBACTWA

Raport z konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Warszawa, 2 października 2023

1. Informacje ogólne

15 października 2019 roku Rada Ministrów podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030” (SZRWRiR 2030), przedłożoną przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi.

15 lutego 2022 roku Kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęło decyzję o aktualizacji Strategii. Miało to związek ze skutkami wystąpienia pandemii COVID-19 oraz zbrojnej agresji Rosji na Ukrainę.

W prace nad aktualizacją Strategii włączone zostały wojewódzkie Zespoły analizujące szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich do roku 2030. Głównym zadaniem zespołów było zaktualizowanie diagnoz regionalnych.

W zaktualizowanej Strategii będą kontynuowane dotychczasowe działania na rzecz rozwoju gospodarczego polskiej wsi i wzrostu opłacalności produkcji w sektorze rolno-spożywczym. Zostały również dodane nowe elementy związane z budowaniem większej odporności na kryzysy oraz potrzebą wzmocnienia bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

2. Informacja o przebiegu konsultacji

Konsultacje publiczne odbywały się w terminie od 25 sierpnia 2023 r. do 29 września 2023 roku. Projekt zaktualizowanej Strategii został umieszczony na stronie internetowej MRiRW pod adresem: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/strategia-zrownowazonego-rozwoju-wsi-rolnictwa-i-rybactwa--aktualizacja>. Uwagi można było zgłaszać drogą elektroniczną – poprzez elektroniczną skrzynkę podawczą MRiRW ePUAP oraz na adres strategia@minrol.gov.pl.

W ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii odbyło się 16 konferencji regionalnych (1 w każdym województwie), podczas których prezentowane były założenia zaktualizowanej Strategii.

Dodatkowo zaproszenie do wzięcia udziału w konsultacjach publicznych Strategii zostało przesłane do 87 organizacji rolniczych i społecznych z prośbą o przekazanie uwag do dokumentu. Uwagi do Strategii zgłosiły 4 podmioty:

- Mateusz Ciasnocha & European Carbon Farmers
- Związek Województw RP – Województwo Śląskie (w ramach uwag przesłanych do KWRiST)
- Izba Gospodarcza Handlowców, Przetwórców Zbóż i Producentów Pasz
- prof. dr hab. Stanisław Kamiński z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego

Ilość uwag zgłoszonych w ramach konsultacji publicznych prezentuje poniższy wykres:

3. Sposób uwzględnienia uwagi i opinii zgłoszonych w trakcie konsultacji

Uwagi/komentarze zgłaszane podczas konferencji regionalnych w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Lp	Treść postulatu zgłoszonego podczas konferencji regionalnej	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
1	Konieczne jest zabezpieczenie finansowe działań wskazanych w SZRWRiR.	Wyjaśnienie: W ramach aktualizacji w Strategii uzupełniono informacje dot. źródeł finansowania działań i projektów strategicznych (m.in. o informacje dot. KPO) oraz zaktualizowano informacje nt. finansowania rozwoju obszarów wiejskich ze środków krajowych, WPR, polityki spójności.
2	Konieczne jest podjęcie działań w zakresie rozwoju krótkich łańcuchów dostaw Należy podjąć działania umożliwiające i upraszczające przepisy wytwarzania przez rolników i sprzedaży niewielkich ilości alkoholu - podano rozwiązanie stosowane w Niemczech) Należy zwrócić uwagę na obecną sytuację na rynku owoców miękkich i podjąć działania, które zniwelują kryzys w tym zakresie Należy podjąć działania celem uniknięcia nadmiernego napływu produktów rolno-spożywczych z Ukrainy (w przypadku odblokowania barier lub włączenia Ukrainy do UE).	Wyjaśnienie: Takie działania podejmowane są sukcesywnie, strategia zakłada ich kontynuację, co odzwierciedlone jest m.in. w działaniu 1.1.11. <i>rozwój przetwórstwa i krótkich łańcuchów dostaw</i> . W Strategii zaprojektowane są nowe działania dot. niwelowania skutków kryzysów na poszczególnych runkach rolnych, w tym w szczególności kryzysów wywołanych wojną w Ukrainie (działanie 1.2.2. <i>wsparcie rolników i rybaków w sytuacjach kryzysowych wynikających z wydarzeń w skali makro, takich jak m.in. wojna w Ukrainie</i>). W przypadku przystąpienia do UE Ukraina będzie objęta jednolitym rynkiem. W zaktualizowanej strategii zaprojektowane zostało m.in. działanie 1.5.3. <i>zabezpieczenie interesów Polski w negocjacjach akcesyjnych państw kandydujących do członkostwa w Unii Europejskiej, w tym Ukrainy</i> .
3	Konieczne jest większe wsparcie instytucji państwa w zakresie zapobiegania i reagowania w przypadku szkód wywoływanych w produkcji rolnej, w tym pszczelarskiej, przez dzikie zwierzęta (wilki i niedźwiedzie).	Uwaga uwzględniona: W zaktualizowanej strategii przewiduje się kontynuację dotychczas planowanych działań w tym zakresie np. 1.2.21. <i>realizacja działań służących zrównoważonemu gospodarowaniu gatunkami zwierząt powodujących szkody w rolnictwie i rybactwie</i> .
4	Produkcja roślinna jest trudna do zbycia (ze względu na import z Ukrainy oraz ograniczoną produkcję zwierzęcą w woj. podkarpackim).	Wyjaśnienie: W przypadku przystąpienia do UE Ukraina będzie objęta jednolitym rynkiem. W zaktualizowanej strategii zaprojektowane zostało m.in. działanie 1.5.3. <i>zabezpieczenie interesów Polski w negocjacjach akcesyjnych państw kandydujących do członkostwa w Unii Europejskiej, w tym Ukrainy</i> .
5	Konieczna są zmiany przepisów dotyczących ekoschematów pod kątem większego uwzględnienia różnicowań terytorialnych i zmian w sposobie prowadzenia produkcji rolniczej w Polsce (np. ugorowanie, rośliny miododajne)	Wyjaśnienie: W zaktualizowanej strategii przewiduje się realizację tego rodzaju działań np. 1.2.4. <i>upowszechnienie praktyk rolniczych na rzecz środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt z wykorzystaniem instrumentów Wspólnej Polityki Rolnej</i> .
6	Należy podjąć działania zachęcające młode osoby do przejmowania gospodarstw rolnych i zajęcie się produkcją rolniczą (w tym kontekście wskazano na konieczność	Wyjaśnienie W Strategii przewidziano działanie 1.3.11. <i>zachęcenie młodych do pozostania na wsi i prowadzenia gospodarstwa w obliczu kryzysu</i>

Uwagi/komentarze zgłaszane podczas konferencji regionalnych w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Lp	Treść postulatu zgłoszonego podczas konferencji regionalnej	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
	zwiększenia opłacalności z produkcji rolniczej) oraz działania, które spowodują nieporzucanie produkcji krów mlecznych.	żywnościowego wywołanego zawirowaniami geopolitycznymi oraz działanie 1.3.8. <i>odbudowa i zwiększenie odporności produkcji zwierzęcej i roślinnej należących do krajowych specjalizacji w rolnictwie.</i>
7	<p>Brakuje kandydatów na studia na kierunkach rolniczych. W Polsce będzie problem z wymianą pokoleniową w rolnictwie oraz będzie brakowało specjalistów, co wpłynie negatywnie na osiągnięcie zakładanych celów w zakresie bezpieczeństwa żywnościowego. Dlatego proponuje się, aby kierunki rolnicze były tzw. kierunkami zamawianymi.</p> <p>Proponuje się zmianę zasad przyznawania pomocy inwestycyjnej w rolnictwie w kierunku zapewnienia, że dofinansowane maszyny i urządzenia do produkcji rolniczej będą wykorzystywane w sposób efektywny.</p>	<p>Uwaga uwzględniona:</p> <p>Dodano nowe działanie C.27 <u>promowanie podejmowania nauki przez młodych ludzi na kierunkach studiów i w szkołach zapewniających kadry dla nowoczesnego sektora rolno-spożywczego.</u></p> <p>Zmieniono działanie 1.1.6. <i>dalsza modernizacja gospodarstw rolnych i rybackich, w tym m.in. inwestycje ułatwiające produkcję w warunkach zwiększającego się ryzyka wynikającego z niekorzystnych zjawisk pogodowych powodujących straty w produkcji nadając mu brzmienie: 1.1.6 <u>dalsza modernizacja gospodarstw rolnych i rybackich (uwzględniająca efektywność wspieranych rozwiązań)</u>, w tym m.in. inwestycje ułatwiające produkcję w warunkach zwiększającego się ryzyka wynikającego z niekorzystnych zjawisk pogodowych powodujących straty w produkcji</i></p>
8	Potrzebne jest wzmocnienie współpracy instytucjonalnej w rozwiązywaniu problemów z wodą, (szczególnie konieczne jest silniejsze zaangażowanie ze strony Wód Polskich).	<p>Uwaga uwzględniona:</p> <p>Dodano nowe działanie 1.2.22. <u>wzmocnienie i wypracowanie nowych mechanizmów współpracy między podmiotami realizującymi zadania z zakresu poprawy retencji wodnej na obszarach wiejskich.</u></p> <p>Ponadto w Strategii wskazano Obszary wpływające na osiągnięcie celów strategii, do których należy m.in. Obszar A: <i>Sprawne zarządzanie rozwojem</i>. W tym obszarze zdefiniowano m.in. następujące działania:</p> <p>A. 1. <i>usprawnienie procesów zarządzania w administracji oraz systemów zarządzania jakością w instytucjach publicznych (administracja, samorząd, wymiar sprawiedliwości) oraz A. 2. opracowywanie i podejmowanie projektów dialogu strategicznego z szerokimi grupami interesariuszy, dotyczących żywotnie ważnych problemów i rozwiązań, zwłaszcza innowacyjnych (dotyczących społeczeństwa, państwa, gospodarki, kultury, standardów cywilizacyjnych).</i></p>
9	Kluczowe jest znaczenie rolnictwa 4.0 i innowacji dla przyszłości polskiego rolnictwa	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Jednym z rozstrzygnięć strategicznych wskazanych w SZRWRiR jest „Wykorzystanie potencjału rozwojowego w sektorze rolno-spożywczym zależy od umiejętności adoptowania najnowszych technologii, cyfryzacji i innowacji oraz potencjału tworzenia innowacji.”</p> <p>Zagadnienie to szeroko odzwierciedlone jest w Strategii, m.in. poprzez zdefiniowanie działania 1.1.13. <i>tworzenie warunków dla rozwoju, upowszechniania i wdrażania innowacyjnych rozwiązań, produktów i procesów w rolnictwie, rybactwie i sektorze rolno-spożywczym, w tym odpowiadających także na potrzeby wynikające z procesów demograficznych.</i></p>
10	Należy większą uwagę skupić na doradcach rolniczych pracujących w ODR, którzy mają dużo pracy (spora ilość wniosków na 1	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>W działaniu C. 21. <i>zapewnienie odpowiednich środków na doradztwo</i></p>

Uwagi/komentarze zgłaszane podczas konferencji regionalnych w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Lp	Treść postulatu zgłoszonego podczas konferencji regionalnej	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
	osobę) i stale ich szkolić.	<i>rolnicze, aby zapewnić świadczenie usług przez wysokiej klasy specjalistów, zdefiniowanym w Obszarze: Trwała zdolność kreacji i uczenia się znajduje swoje odzwierciedlenie drugi ze zgłoszonych postulatów.</i>
11	Potrzebne jest wzmocnienie współpracy instytucjonalnej w rozwiązywaniu problemów z wodą (szczególnie konieczne jest silniejsze zaangażowanie ze strony Wód Polskich) oraz wprowadzenie uproszczeń w zakresie procedur dot. pozwoleń wodnoprawnych. Należy również przeciwdziałać zniszczeniom infrastruktury powodowanym przez dziką zwierzynę (np. w woj. pomorskim bobry przerwały wały).	<p>Uwaga uwzględniona:</p> <p>Dodano nowe działanie 1.2.22. <i>wzmocnienie i wypracowanie nowych mechanizmów współpracy między podmiotami realizującymi zadania z zakresu poprawy retencji wodnej na obszarach wiejskich.</i></p> <p>W zaktualizowanej strategii przewiduje się również kontynuację dotychczas planowanych działań w tym zakresie np. 1.2.21. <i>realizacja działań służących zrównoważonemu gospodarowaniu gatunkami zwierząt powodujących szkody w rolnictwie i rybactwie.</i></p>
12	Brak finansowania działań z celu 3 SZRWRiR 2030, dotyczących rozwoju przedsiębiorczości.	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>W Strategii dodano informację o nowych źródłach finansowania działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Wśród nich znajduje się m.in. RRF finansujący inwestycję A1.4.1., w ramach której m.in. wspiera się zakładanie działalności gospodarczej związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym.</p> <p>W dokumencie pozostały dotychczasowe działania dedykowane rozwojowi przedsiębiorczości na obszarach wiejskich jak np.:</p> <p>3.2.11. <i>wsparcie rozwoju mikroprzedsiębiorstw na obszarach wiejskich</i></p> <p>3.2.12. <i>rozwój przedsiębiorczości w kierunku rozwoju lokalnych rynków pracy w małych miastach oraz zwiększania dywersyfikacji działalności gospodarczej na obszarach wiejskich</i>), w tym m.in. <i>zależnych od rybactwa.</i></p>
13	<p>Zwracano uwagę na konieczność szerszego dotarcia do rolników z informacją, jakie warunki powinny być spełnione dla produkcji, której celem jest ubój domowy zwierząt na użytek komercyjny; informacja nt. interwencji w II filarze WPR (m.in. wymogi dotyczące premii dla młodych rolników, rozwoju małych gospodarstw oraz przesunięcia środków na I filar WPR). Pytano też o możliwość uwzględnienia w interwencjach WPR wypasu kulturowego.</p> <p>Proponowano podjęcie działań z zakresu usprawnienia systemów teleinformatycznych ARiMR (w tym m.in. system IRZ).</p>	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Podnoszone tematy zostały omówione podczas spotkania i nie wymagały wprowadzenia zmian w zaktualizowanej SZRWRiR 2030.</p> <p>Dodatkowo zaproponowano działanie:</p> <p>2.4.17. <i>wspieranie ochrony i zwiększenia bioróżnorodności obszarów rolnych, w tym m.in. przez wspieranie hodowli zwierząt gospodarskich na obszarach zagrożonych utratą lub niekorzystną zmianą biocenozy danego biotopu</i></p>
14	Zaproponowano dane ARiMR jako źródło danych dla wskaźników dot. produkcji zwierzęcej.	<p>Uwaga uwzględniona</p> <p>Zmieniono źródło danych dla wskaźnika „Pogłowie bydła” (z GUS na ARiMR)</p>
15	Proponowano, by ulga podatkowa dotyczyła również biogazowni.	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>W zaktualizowanej strategii przewidziano już tego rodzaju działanie -</p>

Uwagi/komentarze zgłaszane podczas konferencji regionalnych w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Lp	Treść postulatu zgłoszonego podczas konferencji regionalnej	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
		1.4.12. <i>umożliwienie łączenia ulgi inwestycyjnej dla rolników z innymi programami wspierającymi rolnictwo (np. równoległe wykorzystanie programu „Mój prąd” oraz ulgi inwestycyjnej w formie odliczenia od podatku rolnego)</i>
16	Zwracano uwagę na brak opłacalności chowu owiec, trudności w zapewnieniu zastępowalności pokoleń, zbyciu wełny i znalezienia dla niej nowych zastosowań.	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Zgodnie z przyjętym nowym układem celów szczegółowych, kierunki interwencji i działania w celu szczegółowym 1 (<i>Wzmocnienie bezpieczeństwa żywnościowego i odporności na kryzysy</i>) są zadedykowane zwiększaniu opłacalności produkcji rolnej, rybackiej i przetwórstwa rolno-spożywczego.</p> <p>Dodatkowo zaproponowano działanie:</p> <p>2.4.17. <i>wspieranie ochrony i zwiększenia bioróżnorodności obszarów rolnych, w tym m.in. przez wspieranie hodowli zwierząt gospodarskich na obszarach zagrożonych utratą lub niekorzystną zmianą biocenozy danego biotopu</i></p>
17	Należy położyć nacisk na współpracę, budowanie zaufania i wzmocnienia liderów lokalnych społeczności oraz zwracano uwagę na konieczność ściślejszej współpracy.	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Tego zagadnienia dotyczą m.in. działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2.2.20. działania aktywizujące potencjalnych liderów, szkolenia dające im wiedzę i wsparcie pozwalające na budowanie pozytywnego klimatu dla zmian • 2.2.21. rozwój usług aktywizujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami, które mogą być również bardzo dobrymi liderami zmian i animatorami wielu istotnych działań na rzecz innowacji rozwój turystyki zdrowotnej m.in. przez lepszą jej organizację i koordynację, a także budowanie wizerunku Polski jako destynacji turystyki zdrowotnej • 3.3.7. wzmocnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, w tym systemu identyfikacji liderów społecznych i wspieranie ich rozwoju, podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób pracujących w sektorze rolno-spożywczym oraz podnoszenie umiejętności związanych z wykorzystywaniem technologii ICT i prowadzeniem działalności gospodarczej • 1.1.5. rozwój spółdzielczości rolniczej • 1.1.9. rozwój kooperacji między producentami, wzmocnienie powiązań gospodarstw rolnych i rybackich z zakładami przetwórczymi, rozwój integracji poziomej, integracja przedsiębiorców wokół lokalnych i regionalnych czempionów gospodarczych
18	Postulowano wzmocnienie małego przetwórstwa (w tym RHD) poprzez wprowadzenie ułatwień w przepisach (np. ułatwienia dla RHD w zakresie wymagań co do np. składu produktu w zakresie zawartości cukru; bez uszczerbku dla bezpieczeństwa produktu dla konsumentów).	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Tego zagadnienia dotyczą m.in. działania:</p> <p>1.3.18. <i>wspieranie rozwoju lokalnych rynków rolno-spożywczych, w tym lokalnego przetwórstwa</i></p> <p>1.1.11. <i>rozwój przetwórstwa i krótkich łańcuchów dostaw</i></p> <p>oraz projekty strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4,5 mld zł na odbudowę polskiego przetwórstwa oraz

Uwagi/komentarze zgłaszane podczas konferencji regionalnych w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Lp	Treść postulatu zgłoszonego podczas konferencji regionalnej	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
		<p>sprzedaż i produkcję żywności w gospodarstwie rolnym (KPO)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój MSP przetwórstwa rolno-spożywczego (KPO) • Rozwój małego przetwórstwa (KPO)
19	<p>Podkreślano znaczenie wprowadzenia wiarygodnego monitoringu stanu zapasów oraz ukierunkowanie pomocy na określone rodzaje produkcji.</p>	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Tego zagadnienia dotyczy działanie 1.1.3. <i>rozwój systemów zbierania informacji rynkowej o produkcji rolnej i obrocie rynkowym (poziom produkcji, ceny, zapasy).</i></p>
20	<p>Mając na uwadze spadek pogłowia (mniejsze zapotrzebowanie na pasze) oraz silną konkurencję ze strony produkcji z Ukrainy, wskazywano również na konieczność dywersyfikacji produkcji rolniczej w Polsce (np. zmniejszenie powierzchni upraw zbóż, na rzecz alternatywnych upraw np. konopie).</p>	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Tego typu rozstrzygnięcia mogłyby być podejmowane na podstawie efektów wdrażania działania 1.3.7. <i>wyznaczenie krajowych specjalizacji w rolnictwie dostosowanych do potencjału produkcyjnego.</i></p>
21	<p>Konieczne jest podjęcie działań na rzecz zwiększenia retencji wodnej i dostępności wody dla rolnictwa. Dobrym rozwiązaniem jest oparcie tych działań na wynikach pracy Lokalnych Partnerstw wodnych.</p>	<p>Uwaga uwzględniona:</p> <p>Dodano nowe działanie 1.2.22. <u>wzmocnienie i wypracowanie nowych mechanizmów współpracy między podmiotami realizującymi zadania z zakresu poprawy retencji wodnej na obszarach wiejskich.</u></p> <p>Ponadto tego zagadnienia dotyczą m.in. działania:</p> <p>1.2.6. <i>zwiększanie retencji wodnej, w tym m.in. poprzez melioracje nawadniające i ograniczające odpływ wody</i></p> <p>1.2.7. <i>zapobieganie powodziom i podtopieniom gruntów wykorzystywanych do produkcji rolnej</i></p> <p>1.2.9. <i>inwestycje w nawadnianie użytków rolnych</i></p> <p>1.2.10. <i>opracowanie i wdrożenie doraźnych systemów pomocy dla gospodarstw dotkniętych niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi lub okolicznościami nadzwyczajnymi uniemożliwiającymi lub utrudniającymi działalność rolniczą i rybacką</i></p> <p>1.2.11. <i>wyposażenie obszarów wiejskich i rybackich w systemy ostrzegania przed zagrożeniami</i></p> <p>2.4.4. <i>zarządzanie wodami opadowymi na obszarach wiejskich przez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni</i></p> <p>2.4.5. <i>programy racjonalnego korzystania z zasobów wodnych, zachowanie właściwych stosunków wodnych) oraz zwiększanie retencji wodnej, w tym glebowej</i></p> <p>oraz nowe projekty strategiczne zawarty w zaktualizowanej SZRWRiR2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Zwiększenie retencji wodnej na obszarach wiejskich i budowa zbiorników retencyjnych w gospodarstwach rolnych (KPO)</i> • <i>Przeciw suszy</i>

Uwagi/komentarze zgłaszane drogą elektroniczną w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

LP	Podmiot/Instytucja	Treść uwagi	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
1	Mateusza Ciasnocha & European Carbon Farmers	Koniecznym jest przeprowadzenie szeroko zakrojonych dialogów społecznych na temat polskiej wsi, rolnictwa i rybactwa.	<p>Wyjaśnienie MRiRW podziela pogląd, że SZRWRiR2030 powinna być efektem porozumienia społecznego. Dlatego do aktualizacji strategii zostało zaproszone szerokie grono ekspertów, praktyków, przedstawicieli świata nauki oraz przedsiębiorstw i organizacji związanych z rozwojem obszarów wiejskich lub sektora rolno-spożywczego. Do prac tych włączono m.in. 16 wojewódzkich <i>Zespołów analizujących szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich w województwach do prac nad aktualizacją SZRWRiR 2030</i>, którzy dokonali aktualizacji diagnoz regionalnych.</p> <p>Ponadto w ramach konsultacji publicznych MRiRW zorganizowało 16 konferencji regionalnych, podczas których dyskutowane były propozycje nowych działań i projektów strategicznych, które powinny znaleźć się w zaktualizowanej Strategii.</p>
2	Mateusza Ciasnocha & European Carbon Farmers	Koniecznym jest określenie celu Strategii w jednym prostym zdaniu tak, aby o każdej porze dnia i nocy wszyscy pracujący nad jej osiągnięciem, włącznie z rolnikami i mieszkańcami wsi, wiedzieli czy idą w dobrym kierunku czy nie. Cel ten można określić tylko w ramach procesu szeroko zakrojonego dialogu społecznego, o którym mówimy w poprzednim punkcie.	<p>Wyjaśnienie W zaktualizowanej SZRWRiR2030 został zdefiniowany cel ogólny i 3 cele szczegółowe zgodnie z zasadami określonymi w ustawie <i>o zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i>.</p>
3	Mateusza Ciasnocha & European Carbon Farmers	Pomimo naszych najlepszych intencji nie rozumiemy dlaczego MINROL zdecydował się na aktualizację Strategii? Zakładamy, iż realizacja jakiś celów postawionych przed pierwszą wersją Strategii, która obecnie obowiązuje jest zagrożona, co może być błędnym założeniem. Jeżeli jest poprawnym założeniem to nie jest jasne jak aktualizacja Strategii pozwoli za osiągnięcie celów, które obecnie są zagrożone. Koniecznym jest przedstawienie zaawansowania realizacji celów postawionych przed dotychczasową wersją Strategii, zidentyfikowanie luk w jej realizacji i przedstawienie konkretnych zmian w zaktualizowanej Strategii odpowiadających bezpośrednio na zidentyfikowane luki.	<p>Wyjaśnienie Stan realizacji SZRWRiR2030 do momentu jej aktualizacji określają raporty opracowywane przez MRiRW, które są dostępne pod adresem https://www.gov.pl/web/rolnictwo/informacje-o-realizacji-szrwirr-2030.</p>
4	Mateusza Ciasnocha & European Carbon Farmers	Identyfikacja jednego głównego celu stojącego przed Strategią. Budując na naszym pierwszorzędnym zrozumieniu	<p>Wyjaśnienie W zaktualizowanej SZRWRiR2030 został zdefiniowany cel ogólny i 3 cele szczegółowe</p>

Uwagi/komentarze zgłaszane drogą elektroniczną w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

LP	Podmiot/Instytucja	Treść uwagi	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
		<p>wsi z perspektywy rolnika, a także będąc ekspertem w kwestiach środowiskowo-klimatycznych i uważnie obserwując wyzwania społeczne dotyczące Polski – obszarów wsi, ale również miast – sugerujemy, iż głównym celem postawionym przed Strategią była odbudowa zdrowia gleb w Polsce. Cel ten jest spójny z ambicjami i działaniami Europejskiej Misji na rzecz Zdrowia Gleby, która zakłada osiągnięcie stanu zdrowia gleby dla każdej europejskiej gleby do roku 2050. Jako European Carbon Farmers – we współpracy z Parlamentarnym Zespołem ds. Rozwoju Gospodarstw Rodzinnych – w czerwcu 2023 zorganizowaliśmy Dialog na temat zdrowia gleby w Parlamencie RP.</p> <p>Połączenie zidentyfikowanego celu z działaniami oraz zasobami niezbędnymi do realizacji tych działań. Konkretnym pierwszym działaniem do wykonania w ramach realizacji tak sformułowanego celu strategicznego powinno być podpisanie przez MINROL Manifestu Zdrowia Gleby UE, a zaraz potem do analizy Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej pod kątem zdrowia gleby, który obecnie nie mówi o zdrowiu gleby.</p>	<p>zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o <i>zasadach prowadzenia polityki rozwoju</i>. SZRWRiR2030 jest krajowym dokumentem strategicznym, którego nie zastępuje żadna ze strategii międzynarodowych, dlatego też cele strategii krajowej są dopasowane do uwarunkowań krajowych.</p> <p>Ponadto na ten cel zostały ukierunkowane dedykowane działania zaktualizowanej SZRWRiR2030:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.3.2. <i>zachowanie i poprawa jakości gleby</i> • 2.4.5. programy racjonalnego korzystania z zasobów wodnych, zachowanie właściwych stosunków wodnych) oraz zwiększanie retencji wodnej, w tym glebowej <p>oraz projekty strategiczne, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa żyzności gleb
5	Mateusza Ciasnocha & European Carbon Farmers	<p>Faktem jest, iż nie tylko MINROL tworzy politykę oddziałującą na wieś, rolnictwo i rybactwo. Dlatego koniecznym jest rozszerzenie formuły projektowania Strategii dotyczącej tych obszarów na poziom Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ścisłej współpracy z Kancelarią Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, aby wypracowana Strategia włącznie z zasobami zaangażowanymi w jej realizację była systemowa i została osiągnięta.</p>	<p>Wyjaśnienie Za realizację działań i projektów strategicznych ujętych w zaktualizowanej SZRWRiR2030 odpowiada nie tylko MRiRW.</p>
6	Mateusza Ciasnocha & European Carbon Farmers	<p>Sugerujemy, iż najbardziej efektywnym sposobem osiągnięcia takiego podejścia będzie myślenie w perspektywie systemu rolno-żywnościowego Polski i jego powiązań z innymi krajami. Najbardziej odpowiednim forum do takiej pracy mogłyby być Komisja ds. Ekonomii</p>	<p>Wyjaśnienie Za realizację zaktualizowanej SZRWRiR2030 odpowiadają krajowe podmioty.</p>

Uwagi/komentarze zgłaszane drogą elektroniczną w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

LP	Podmiot/Instytucja	Treść uwagi	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
		<p>Systemów Żywnościowych, Komisja ds. Zmian Klimatu, lub jakaś forma hybrydowa połączenia obu tych instytucji w jedną. Pragniemy tutaj zauważyć, iż żadna z takich instytucji nie istnieje obecnie w Polsce chociaż jej powołanie do życia proponowaliśmy w propozycji i apelu o powołanie do życia Grupy Roboczej ds. Rolnictwa Neutralnego Klimatycznie i Pozytywnego Przyrodniczo przesłanej – między innymi na ręce Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w grudniu 2021 roku.</p>	
7	Województwo Śląskie (uwagi otrzymane przez MRiRW z KWRiST)	<p>Uwaga do części: Kierunek interwencji: III.2. Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy Działanie 3.2.1. zwiększenie podaży pracy w trybie zdalnym poza siedzibą firmy-ulgi lub zachęty dla przedsiębiorców do poszukiwania pracowników na obszarach o wysokim poziomie bezrobocia</p> <p>Uwaga: Zmiana nazwy działania ze „zwiększenie podaży pracy w trybie zdalnym poza siedzibą firmy-ulgi lub zachęty dla przedsiębiorców do poszukiwania pracowników na obszarach o wysokim poziomie bezrobocia” na <i>zwiększenie podaży pracy w trybie zdalnym poza siedzibą firmy-ulgi lub zachęty dla przedsiębiorców do poszukiwania pracowników zamieszkujących na obszarach wiejskich</i>”.</p> <p>Uzasadnienie: Jak wskazano w strategii tereny wiejskie charakteryzują się odpływem ludności z obszarów wiejskich do miast. Zapobiec tego typu zjawiskom mają działania wskazane w strategii w tym działanie 3.2.1 niemniej jednak zaproponowane zapisy ograniczają ulgi lub zachęty dla przedsiębiorców tylko do obszarów o wysokim poziomie bezrobocia co jest krzywdzące dla obszarów zmagających się z problemem starzenia się społeczeństwa. Na tego typu obszarach należy stworzyć możliwości powrotu młodym ludziom, poprzez zapewnienie</p>	<p>Uwaga została uwzględniona Zmieniono brzmienie działania 3.2.1. z: <i>zwiększenie podaży pracy w trybie zdalnym poza siedzibą firmy-ulgi lub zachęty dla przedsiębiorców do poszukiwania pracowników na obszarach o wysokim poziomie bezrobocia</i> na: <i>zwiększenie podaży pracy w trybie zdalnym poza siedzibą firmy-ulgi lub zachęty dla przedsiębiorców do poszukiwania pracowników zamieszkujących na obszarach wiejskich</i></p>

Uwagi/komentarze zgłaszane drogą elektroniczną w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

LP	Podmiot/Instytucja	Treść uwagi	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
		atrakcyjnych finansowo miejsc pracy zdalnej.	
8	Izba Gospodarcza Handlowców, Przetwórców Zbóż i Producentów Pasz	<p>Proponuje się wskazanie w części „<i>Trendy, Pułapki Rozwojowe i Wyzwania Sektora Rolno-Spożywczego i Rozwoju Obszarów Wiejskich</i>” (w obszarze: „<i>Uwarunkowania międzynarodowe, w tym związane z członkostwem w UE</i>”) nowe wyzwanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojawiające się konflikty zbrojne i handlowe silnie wpływające na strumienie handlu towarami rolnymi i produktami rolno-spożywczymi oraz poziom ponoszonego ryzyka, zmuszające do szybkiego podejmowania działań zapobiegającym ich niekorzystnym skutkom oraz dostosowawczych do nowej sytuacji. <p><i>Uzasadnienie:</i> wojna Rosyjsko-Ukraińska, tj. dwóch dużych światowych eksportów zbóż silnie wpłynęła na rynek światowy jak również krajów sąsiadujących z Ukrainą, w tym Polskę. Olbrzymia nadwyżka ziarna zbóż jaką dysponuje ten kraj, przy jednoczesnej liberalizacji handlu Wspólnoty z Ukrainą stworzyła nową sytuację na rynek krajowy. W warunkach przedłużającego się konfliktu oraz postępującej liberalizacji handlu dużym wyzwaniem jest podjęcie działań dostosowawczych do nowej sytuacji.</p>	<p>Uwaga została uwzględniona Dodano:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konflikty zbrojne i handlowe wpływają na strumienie handlu towarami rolnymi i produktami rolno-spożywczymi oraz poziom ponoszonego ryzyka, zmuszając do szybkiego podejmowania działań zapobiegającym ich niekorzystnym skutkom oraz dostosowawczych do nowej sytuacji
9	Izba Gospodarcza Handlowców, Przetwórców Zbóż i Producentów Pasz	<p>Proponuje się wskazanie w części „<i>Trendy, Pułapki Rozwojowe i Wyzwania Sektora Rolno-Spożywczego i Rozwoju Obszarów Wiejskich</i>” (w obszarze: „<i>wyzwania i potrzeby sektora rolno-spożywczego</i>”) dodatkowego wyzwania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostęp do wydajnej i efektywnej infrastruktury transportowej, logistycznej i spedycyjnej zarówno w odniesieniu do świadczonych przez ten sektor usług na rynku krajowym jak również umożliwiających eksport towarów rolnych i produktów rolno-spożywczych z rynku 	<p>Uwaga została uwzględniona Dodano proponowane brzmienie w katalogu „szans/wyzwań”.</p>

Uwagi/komentarze zgłaszane drogą elektroniczną w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybnictwa 2030

LP	Podmiot/Instytucja	Treść uwagi	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
		<p>krajowego oraz ich tranzytu z krajów ościennych.</p> <p>Uzasadnienie: Jest to niezwykle istotne w kontekście rozwoju krajowej produkcji rolnej i pojawiających się znacznych ilości towarów i produktów, które są eksportowane do krajów UE i na rynek światowy jak również napływu dużych ilości produktów z krajów ościennych, w tym z Ukrainy. Wydajny i efektywny transport przyczynić się będzie do łagodzenia istniejących napięć poprzez sprawne usuwania produktów z rynku. Wyzwanie to powinno być wyraźnie zasygnalizowane w Strategii, nawet jeżeli większość środków na jego realizację będzie pochodziła z realizacji działań w ramach innych strategii, w tym min. Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu 2030. Takie podejście powinno nadać odpowiedni priorytet projektom w znaczącym zakresie zwiększających wydajność i efektywność krajowych portów morskich umożliwiających eksport zbóż na rynek światowy oraz ich sprzedaż do krajów południa UE. Zwiększyć wydajność i efektywność transportu ziarna zbóż i roślin oleistych koleją do krajowych portów morskich oraz na rynek UE. Zapewnić sprawny i efektywny tranzyt zbóż z krajów ościennych poprzez krajowe porty morskie oraz przez terytorium Polski do krajów UE.</p>	
10	Izba Gospodarcza Handlowców, Przetwórców Zbóż i Producentów Pasz	<p>dodanie w części <i>Kierunki interwencji: II.1. Rozwój infrastruktury liniowej, punktu „2.1.13 Rozwój infrastruktury kolejowej i drogowej, w tym towarzyszącej jej magazynowej i przeladunkowej również w portach morskich, likwidującej wąskie gardła ograniczające sprawne lokowanie towarów rolno-spożywczych na rynku UE i światowym”.</i></p> <p>Uzasadnienie: brak lub niedorozwój infrastruktury transportowej, logistycznej i spedycyjnej silnie ogranicza możliwości obszarów wiejskich uniemożliwiając pełne wykorzystanie ich zasobów i możliwości rozwojowych.</p>	<p>Uwaga została uwzględniona</p> <p>Dodano działanie 2.1.13 w brzmieniu: <i>Rozwój infrastruktury kolejowej i drogowej, w tym towarzyszącej jej magazynowej i przeladunkowej również w portach morskich, likwidującej wąskie gardła ograniczające sprawne lokowanie towarów rolno-spożywczych na rynku UE i światowym.</i></p>
11	Izba Gospodarcza Handlowców,	dodanie do <i>Załącznika 1. Lista projektów strategicznych służących</i>	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>Zaproponowany nowy projekt strategiczny mięści</p>

Uwagi/komentarze zgłaszane drogą elektroniczną w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybnictwa 2030

LP	Podmiot/Instytucja	Treść uwagi	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
	Przetwórców Zbóż i Producentów Pasz	<p><i>realizacji celów SZRWRIR2030, w części Projekt strategiczne w trakcie realizacji lub planowane do realizacji w latach 2023-2027, projektu „Rozbudowa infrastruktury transportowej, przeładunkowej, magazynowej, oceny jakości w portach morskich działającej na potrzeby sektora rolno-spożywczego, w tym w szczególności eksportu i tranzytu zbóż”</i></p> <p>Opis projektu: Zapewnienie środków na wsparcie przedsiębiorstw realizujących inwestycje zwiększające wydajności i efektywności terminali zlokalizowanych w portach morskich.</p> <p>Uzasadnienie: Istniejąca infrastruktura terminali portowych służących do eksportu zbóż w związku z rozwojem krajowej produkcji oraz konieczności zapewnienia sprawnego tranzytu ziarna zbóż z rynków ościennych wymaga pilnej modernizacji i rozbudowy w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania rynku krajowego. Istniejące ograniczenia w jej funkcjonowaniu utrudniają efektywny przepływ towarów na rynku co prowadzi do ich zalegania i powstawaniu zakłóceń na rynku. Istniejąca sytuacja zmniejsza konkurencyjność sprzedawanego z kraju zboża na rynku światowym.</p>	<p>się w ramach zakresu projektu strategicznego umieszczonego w zaktualizowanej strategii pn. <i>Transport intermodalny produktów rolno-spożywczych (KPO)</i></p>
12	<p>prof. dr hab. Stanisław Kamiński</p> <p>Uniwersytet Warmińsko-Mazurski</p> <p>Katedra Genetyki Zwierząt</p>	<p>W wyniku prywatyzacji 4 stacji inseminacyjnych w Polsce ponad 10 lat temu (Poznań, Bydgoszcz, Krasne i Łowicz) ogromna większość lub całość udziałów tych firm jest obecnie w rękach inwestorów zagranicznych (głównie francuskie firmy hodowlane) lub inwestorów polskich nie związanych z branżą hodowlaną. Ma to złe skutki dla hodowli bydła mlecznego w Polsce. Obserwuję to od lat, że udział buhajów urodzonych przez polskie krowy spada, co deprecjonuje polską hodowlę w ten sposób, że coraz mniej potrzeba matek buhajów i ojców buhajów przyszłych pokoleń pochodzących ze stad polskich hodowców, którzy od kilkudziesięciu lat prowadzą stada zarodowe tak państwowe (OHZ) jak i stada prywatne. Zastępowane są one matkami buhajów pochodzącymi z różnych krajów, głównie tych, z</p>	<p>Wyjaśnienie:</p> <p>W zaktualizowanej SZRWRIR2030 zaprojektowano działania wpisujące się w zgłoszony postulat, w tym m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.2.12. wsparcie postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej (związane m.in. z prowadzeniem ksiąg hodowlanych i oceny wartości użytkowej lub genetycznej zwierząt) • 1.3.8. odbudowa i zwiększenie odporności produkcji zwierzęcej i roślinnej należących do krajowych specjalizacji w rolnictwie • 1.3.14. wsparcie dywersyfikacji struktury rasowej i ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich

Uwagi/komentarze zgłaszane drogą elektroniczną w ramach konsultacji publicznych zaktualizowanej Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

LP	Podmiot/Instytucja	Treść uwagi	Sposób uwzględnienie uwagi/ Wyjaśnienia
		<p>których pochodzą inwestorzy, którzy wykupili udziały w naszych rodzimych spółkach inseminacyjnych (głównie Francuzi i Niemcy). Sprzyja to wzrostowi sprzedaży nasienia zagranicznego w Polsce. W dłuższej perspektywie zagraża to bezpieczeństwu żywnościowemu kraju, ponieważ powoli zanika produkcja własnego materiału reprodukcyjnego o wysokiej wartości, a kiedy ona stanie się znikoma (a więc zaniknie krajowa konkurencja), cena nasienia będzie swobodnie regulowana przez podmioty zagraniczne lub z nimi powiązane. Co więcej, będziemy w ten sposób skazani na materiał hodowlany (buhaje, zarodki oraz jałówki hodowlane) gorszej jakości za cenę nierynkową, a co bardzo istotne reproduktory te będą selekcjonowane wg indeksów hodowlanych dostosowanych do potrzeb krajów trzecich (np. z naciskiem na cechy użytkowe, które są dla Polski mniej ważne czy nawet obniżające opłacalność produkcji mleka), co w konsekwencji może osłabić opłacalność produkcji mleka i upadek wielu producentów mleka oraz zakładów mleczarskich. Taka sytuacja już się stała np. w Czechach i Węgrzech, gdzie nie ma krajowych spółek inseminacyjnych, a bydła jest doskonałe wg indeksów hodowlanych holenderskich albo kanadyjskich.</p>	